

Кристоф Хайн
ЩАСТЛИВЕЦ С БАЩА

traduki

Издаването на това произведение беше подкрепено от ТРАДУКИ, литературна мрежа, в която са включени Федералното министерство по въпросите на Европа, интеграцията и външните работи на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, Швейцарската културна фондация „Про Хелвения“, КултурКонтакт Австрия (по възложение на Федералното канцлерство на Република Австрия), Гьоте-институт, Словенската агенция за книгата ЖАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, Фондацията на Лихтенщайн за култура, Министерството на културата на Република Албания, Министерството на културата и информацията на Република Сърбия, Министерството на културата на Република Румъния, Министерството на културата на Черна гора, Лайпцигският панаир на книгата и фондация „С. Фишер“.

Книгата е преведена в Европейския преводачески колегиум в Щрален, Германия

Christoph Hein
Glückskind mit Vater
© Suhrkamp Verlag Berlin 2016

© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI, 2018
© Кремена Филчева – художествено оформление, 2018

© АТЛАНТИС ♦ КЛ, 2018

ISBN 9789549621716

Кристоф Хайн

ЩАСТАЛИВЕЦ С БАЩА

Превод от немски
Любомир Илиев

АТЛАНТИС ♦ КЛ
София, 2018

Поредица „Вълшебната планина“

Съвременна проза от Германия, Австрия и Швейцария

Хайнрих Бьол. *Групов портрет с дама*
Урс Вигмер. *В Конго*
Гюнтер Грас. *Моето столетие*
Ханс Улрих Трайхел. *Изгубеният*
Бернхард Шлинк. *Четецът*
Гюнтер Грас. *Рачешката*
Томас Бернхард. *Племенникът на Витгенщайн*
Бернхард Шлинк. *Бягства от любов*
Томас Бернхард. *Крушенецът*
Ханс-Улрих Трайхел. *Земният Амур*
Уве Тим. *Например брат ми*
Мартин Зутер. *Перфектен приятел*
Даниел Келман. *Аз и Камински*
Мартин Зутер. *Тъмната страна на луната*
Томас Бернхард. *Изличаване*
Гюнтер Грас. *Да люспиш лука*
Ханс Магнус Енценсбергер. *Йозефине и аз*
Урс Фас. *Любовен архив*
Зилке Шойерман. *Часът между деня и нощта*
Роберт Музил. *Човекът без качества*
Юлия Франк. *Вещица по пладне*
Сибиле Левичаров. *Апостолю*

Томас Бернхард. *Моите награди*
Гюнтер Грас. *Старата камера*
Юли Це. *Корпус деликти*
Уве Телкамп. *Кулата*
Уве Тим. *Как се появи наденичката с къри*
Кристоф Магнусон. *Не бях аз*
Норберт Гцрайн. *Южни зими*
Томас Бернхард. *Сеч*
Сибиле Левичаров. *Блуменберг*
Тимур Вермеш. *Той пак е тук*
Симон Урбан. *План D*
Зилке Шойерман. *Пърформанс в Шанхай*
Алекс Капю. *Леон и Луизе*
Петер Щам. *Денят е нощ*
Кристоф Рансмайр. *Атлас на един боязлив мъж*
Алекс Капю. *Фалшификоторът, шпионката и бомбаджията*
Франц Кафка. *Процесът*
Ралф Ротман. *Разстрел напролет*
Луц Зайлер. *Крузо*
Норберт Грщайн. *В свободния свят*
Рафик Шами. *София или Началото на Всички истории*

Очаквайте

Кристоф Рансмайр. *Кокс или Ходът на времето*
Томас Бернхард. *Мраз*

*В повествованието на романа са залегнали
истински събития,
действащите лица не са измислени.*

Младите брези сякаш си шепнеха, листата им неспирно се движеха, макар да не се долавяше никакъв вятър. Под тегнещото лятно слънце на късния следобед просветваше с натрапчив блясък накъсаното бяло на тънките стволоче, които създаваха впечатление за лесна ранимост. Сега брезите бяха около тригодишни и почти с човешки ръст, не ми беше лесно да погледна над тях. Припомнях ми картината в нашата класна стая, рисувана от руски художник през миналия век.

Преди три години постройките бяха съборени, а трите хектара на Руянската горичка – залесени с бързорастящи дървета. Днес ги виждах за пръв път. В тази гора бях карал колело, макар мама да не ми разрешаваше. Въпреки забраната ѝ бях изминавал единия или двата километра от града, за да видя въпросната горичка, гората на руяните¹, Руянската горичка.

Залесеното горско пространство се обгръщаше плътно и непрогледно от старата смесена гора, която, голяма и свръхмогъща, сякаш задушаваше брезовите дръвчета. Облегнах велосипеда си на един бук и навлязох в брезовата горичка. Пътеки нямаше, земята бе разбита от залесителните дейности, трябваше да преодолявам големи, дори огромни буци пръст, да правя широки крачки и да подскачам, за да мога да се придвижа.

Сред дърветата различих части от зидове, тухлени останки от квадратните основи на съборените постройки, площадки от бетон, върху които се бяха издигали бараки-

¹ Западнославянски народ, живял по южните брегове на Балтийско море от началото на новата ера до 1500 г., когато се смесил с други народи. – Б. пр.

те. По запазените камъни и късове бетон можех да прекося брезовата горичка, а по останките от фундаментите бях в състояние да си представя големината и местоположението на постройките, издигали се някога върху тях. Преди три години събарянето и залесяването бяха протекли много набързо, залесителите си бяха спестили изравнянето и премахването на основите, тъй че брезите бяха насадени просто вдясно и вляво от остатъците от тухли.

Излезе вятър, брезите се задвижиха по-бурно, тъмните дървета в смесената гора, която ги заобикаляше, се люлееха от идващата буря и като че ли закрияха новата гора от млади брезии. Над върхарите се появиха откъслечни облаци, тежки и дъждовни. Подгонена от тях, цяла купчина от бели облаци побърза да изчезне. Минути по-късно вятърът бе стихнал, а облациите стояха на място, заплашително надвиснали. Тъмната гора стърчеше неподвижно и безмълвно към небето и само листенцата на младите дървета в брезовата горичка пърхаха и си играеха едно с друго. После и те замряха. Слънцето бавно се провря през тежките облаци, но те непрекъснато го затуляха, преди най-сетне, погнати от сгриващите лъчи, да се разреждат, да се разнесат и да изчезнат.

Един мъж се беше появил из Нищото и се движеше между брезите. Крачеше леко и бодро, придвижваше се уверено и без усилие сред тънките стволове, сякаш танцуваше през горичката със сомнамбулна увереност като човек, който познава местността и труднопроходимата горска почва. Мъжът стърчеше цяла глава над младите брезии, дръвчетата сякаш застиваха пред него и се сгушваха пред елегантната му, отривиста външност.

Мъжът носеше изискана бяла униформа, бял фрак със сребърни еполети, и приличаше на принц от приказките, на пришествец от друг свят, от далечно царство на вълшебствата. Стискаше в ръка тънък, черен камшик, каквито използват ездачите, и непрекъснато го размахваше из въздуха, сякаш всичко наоколо бе негова собственост и му беше подвластно. Безразборните, но същевременно изящни удари на камшика късаха брезови листа, отсичаха върха-

рите на младите дръвчета, откършваха тънките клонки и ги поваляха на земята. Докато се придвижваше с танцовата си походка, в която всяка крачка издаваше сила, култура и одухотвореност, присъщи на образован повелител, мъжът не обръщаше внимание на разрушенията. Ходеше като насън през горичката, чупеше дръвчетата, скършваше ги, без да забележи това. Не ги удостояваше с поглед, крачеше през тях, правеше устремни и елегантни завои. Вдигнал победно глава, той се усмихваше и изглеждаше щастлив.

Внезапно спря и погледна назад с болка и съжаление. Бавно направи крачка встрани, пое си дъх дълбоко и шумно, камшикът му изсвистя сред дръвчетата с внезапен, почти невидимо бърз удар. Беше един-единствен удар, но в същия миг цели шест брезии рухнаха и полегнаха в нозете му, пред неговите безукорно лъснати ботуши. Извърна се и закрачи с усмивка по-нататък. Преди да напусне сцената на изненадващата си изява, хвърли самодоволен поглед назад и изчезна така внезапно, както се бе появил.

Брезите замряха неподвижни, дирята на разрушението, което мъжът с танцовата походка и белия фрак беше оставил подире си, се точеше през горичката и разкриваше останките от старите фундаменти.

Вечерта вдигнах температура, втресе ме. Мама загърна прасците ми със студени компреси и ме сложи в леглото.

Богош отвори вратата откъм седалката до шофьора, остави върху тапицерията ѝ торбата с покупките, после изби коли колата и седна зад волана. Трябваше да пали мотора на три пъти, преди той да забоботи заплашително. Когато излизаше предпазливо от паркинга, някакъв мъж, който стоеше с бутилка бира в ръка пред джонерджийницата, почука с кокалчетата си по прозореца на колата. Богош спря и свали стъклото.

Няма да е зле да спестявате за нова кола, господин директоре. Тая бракма няма да изкара дълго.

Благодаря за препоръката, Томас, ще помисля по въпроса. А вие няма да е зле да не пиете толкова. Още не е станало обед. Нямате ли работа?

Освободиха ме. За пореден път.

Ами преквалификацията?

Забравете я. Прекратиха я след четири седмици, без да я заместят с друго. Всичко е въздух под налягане.

Клаксонът на колата зад него бе натиснат два пъти.

Трябва да потеглям, Томас. Стискам ви палци, но спрете да пиете.

Ще го направя. Обещавам. Приятен ден, господин директоре.

Мъжът с бутилката бира се извърна към дребния турски продавач във фургона.

Беше ми директор в училището, каза той и посочи с палец към отдалечаващата се кола, така да знаеш, Али. Свес-тен човек. Нищо че ме караше да зубря.

Турчинът кимна и му подаде с усмивка нова бутилка бира: Още една, Томас?

Дай. Толкова е слаба, че не може да ме хване. Дай.

Когато минаваше покрай цветарския магазин на Линд-

нер, Богош намали скоростта, понеже искаше да хвърли поглед към подредените отпред саксии с предлагания асортимент за текущата седмица, който Линднер непрекъснато сменяше. Секунди по-късно черна лимузина със затъмнени стъкла бясно изскочи от завоя и му отне предимството. За Богош не беше особено трудно да спре автомобила си, понеже бездруго караше бавно, и по този начин да избегне катастрофата, обаче здравата се стресна и задиша учестено.

Разминахте се на косъм, подвижна му Линднер, който вадеше от контейнер големи саксии зад телената ограда на разсадника и ги товареше в количка. Прекъсна работата си и дойде до автомобила.

Видяхте ли кой беше? Беше Корнелиус, каза той на Богош. Положил длан върху спуснатото стъкло на прозореца, той кимна многозначително и пъкна глава в колата. После зашепна заговорнически: Подайте жалба в полицията, господин Богош. Не съм по жалбите, но тоя Корнелиус вече наистина прекалява. Не за пръв път фучи като луд из града. Мисли си, че с тая мощна кола е нещо повече от другите. Все някога ще стане белята. Подайте жалба, може да ме пишете като свидетел, нали всичко видях.

Благодаря, каза Богош, но нищо не е станало, слава Богу. Колкото до тоя Корнелиус, не си струва труда човек да подава жалба, господин Линднер. Не искам да имам нищо общо с него. Не искам да си цапам ръцете.

Така е, прав сте. А че тоя Корнелиус е негодник, е повече от ясно. Чакайте, не беше ли и той учител? По-рано, в другото време.

В другото време, да. Добре го казахте. Точно така е. В другото време, ще го запомня. Желая ви всичко хубаво.

Няма ли да зарадвате жена си с букет? Камсионът ги докара едва преди час, нали знаете, всеки вторник получаваме нова стока. Съвсем свежа, първо качество.

Благодаря. Ще ви се обадя.

И карайте внимателно. Бъдете винаги нащрек. Приятен ден!

За довиждане почука два пъти по рамката на вратата и се върна да си довърши работата.

Когато Богош се прибра и подреди покупките в килера и хладилника, жена му бавно излезе от хола, като се подпираше на патерица, и застана на отворената врата на кухнята.

Всичко ли купи?

Да, Мариане, всичко. Само кленов сироп нямаше. Чакай го в четвъртък.

Жената се хвана за рамката на вратата. Дишаше тежко, няколкото крачки до кухненската врата ѝ бяха стрували усилия.

А в градчето какво става? Нещо интересно? Разговаря ли с някого?

Не, Мариане, всичко си е по старому.

Обади се „Куриер“. Исакаха да говорят с теб.

Какъв куриер? Кой праща днес куриери?

Местният вестник, Константин. Твоят вестник, дете всеки ден го четеш от край до край. Обади се някаква редакторка, навярно младо момиче, гласецът ѝ беше съвсем тънък, направо писукаше на телефона. Исака да намине и да те пита нещо. Казах ѝ, че може да дойде в три часа. Нали не възразяваш?

И защо ще идва? Какво искат от мен?

Не ми каза. В три е добре за теб, нали?

Да, да. Иди в хола и седни. Купих олио от ленено семе. Помислих си, че картофи с ленено олио ще ти се усладят. Едно време у вас много ги ядяхте.

Да, но нашето ленено олио беше домашно пресовано. Такова фино нещо няма да намериш в магазина.

Отлепи се от рамката на вратата и умислено измина няколкото крачки обратно до хола. Богош разтвори готварската книга и за кой ли път прочете рецептата, за да запомни отделните стъпки. Никога в досегашния му живот не се беше налагало да се грижи за кухнята и за обяда, едва преди четири години бе започнал да готви за тях двамата. Тази работа все още му беше чужда и досадна, а ако нямаше готварска книга, забравяше дори най-близките до ума подправки, но след операцията ѝ от дископатия жена му трудно се придвижваше, ето защо ѝ бе предложил сам да

се заеме с всички задължения в кухнята. Оттогава, каквото и да ѝ поднесеше, тя всеки път го засипваше с похвали, макар да я беше помолил да не го прави, понеже нямаше нужда да бъде окуражаван, а за готварските си умения нямаше каквито и да било илюзии.

След като обядваха, той изми малкото чинии и прибори, както и двете тенджерки, взе книга и се отпусна в стария шезлонг. Прочете няколко страници и сякаш подведен от равномерното, тежко дишане на спящата си жена, също задряма. Сепна го гонгът на стенния часовник в коридора, който се обаждаше на всеки кръгъл час, и отиде в кухнята да направи кафе.

Когато на вратата се позвъни, погледна ръчния си часовник.

Точно три, мина му през ума, царският куриер² е точен до минутата.

Погледна жена си: Не искаш ли да останеш на разговора? Така ще чуеш всичко, което вестникът има да ми съобщава, и няма да ми се налага да ти го разказвам после.

Тя поклати глава и се надигна с усилие от фотьойла: Ще поседна на балкона. Предпочитам да остана малко на слънце, дните вече се скъсяват.

Той се запъти към вратата да отвори; насреща му се усмихна младо момиче, представи се като Лорета Ръзлер и каза, че от „Куриер“ са ѝ възложили да разговаря с него. Въведе я в хола и попита дали може да ѝ предложи нещо за пиене. Тя благодари и отказа, а смущението ѝ беше толкова голямо, че запелтечи. Покани я да седне и я попита за какво става въпрос, какво очаква от подобен разговор, как си го представя.

Момичето задъхано обясни, че от четири месеца работи в „Куриер“, където кара едногодишен стаж след следването си. След три седмици почвала новата учебна година, а през настоящото лято това било особено събитие, тъй като след

² Царският куриер Михаил Строгов е герой от едноименния роман на Жул Верн. – Б. пр.

три години преустройство на учениците вече нямало да се преподава в старата казарма, а отново в гимназията, която била станала по-красива от когато и да било. Той, господин доктор Богош, познавал добре някогашната гимназия, нали за известно време ѝ е бил директор. Редакцията ѝ възложила да разговаря с него за времето, когато е бил директор, но за гимназията щели да вземат и други мнения. На шефа ѝ, господин Кьостлер, направило впечатление, че в момента в града живеели четирима директори на гимназията „Песталоци“ – трима бивши и настоящият. Тъкмо тази особеност трябвало да се подчертае при откриването на новата сграда и господин Кьостлер възложил това на нея. Щели да ѝ отпуснат цяла страница, а текстът ѝ щял да излезе в навечерието на новата учебна година, по-точно в съботно-неделното приложение. Вече взела голямо интервю от доктор Майер-Келер, който ръководел училището в момента, и от господин Ручфелд, поел някога поста от самия доктор Богош, щяла да говори и с господин доктор Корнелиус. В челото на страницата щяла да бъде поместена голяма снимка на реставрираната гимназия, а пред сградата, така предлагала тя, щели да застанат четиримата директори – тримата пенсониерани и сегашният.

Богош слушаше мълчаливо и развеселен наблюдаваше момичето, явно въодушевено от възложената му задача. След като му описа задъхано каква е целта ѝ, тя го погледна с очакване, но понеже той мълчеше, добави: Господин Кьостлер, шефът на местното издание, е бил ваш ученик. Разказа ми за вас. Според него сте жива легенда. Праща ви много поздравии.

Да, Михаел Кьостлер ми беше ученик, така е. Както и още двама господа от вашата редакция, все при мен са учили. Чета какво пишат учениците ми.

Гордеете ли се с тях?

Да се гордея ли? Не. Само гледам какво са научили при мен. Искам да видя какво не са доразбрали, къде все още грешат. Статиите на тримата мои ученици изчитам до последната подробност. С червен молив в ръката, тъй да се каже. Михаел Кьостлер например трябва да избягва услов-

ното наклонение, постоянно го бърка.

Момичето нервно се изкиска и тъй като той не каза нищо повече, го попита направо дали би се съгласил да ѝ даде по-обширно интервю за времето си в гимназията.

Как да ви кажа, госпожице Рьозлер, толкова отдавна беше. Пък и днес никой не се интересува. Стар съм вече, моят свят отдавна потъна. Стари работи, госпожице. Минало-заминало. Минало свършено. В друго време беше.

Тъкмо затова нашият вестник иска да го припомни. На цяла страница с вас и с останалите директори. В края на краищата това е част от историята на този град. Не се случва често четирима директори на едно и също училище да живеят едновременно в града. И то през годините на големите промени. Смятам, че доста можете да разкажете. Абонатите на „Куриер“ се интересуват от тези неща, те са историята и на нашите читатели.

Не знам дали искам. Дали искам да си ги припомням. Всичко е отминало и е приключило.

Но един ден спомените все пак настигат човека, все едно дали иска, или не. Те са животът, който той е водил. Сега сте на седемдесет...

На шейсет и девет, поправи я Богош.

Извинете. Сигурно разполагате с цяла съкровищница от спомени.

Съкровищница ли? Не надценявайте спомените на старите хора. С тях се опитваме да нанесем поправки в събръкания си живот, това е единствената причина да си спомняме. С тези спомени се утешаваме към края на живота си. Тъкмо тези фатални спомени в крайна сметка ни позволяват да склучим мир със самите себе си. Я вижте мемоарната литература, която издателствата бълват година след година. Героите в нея са все забележителни. Прекрасни, доблестни, смели характери. Безстрашни, самоотвержени, олицетворение на справедливостта. Хора, които на драго сърце бихме имали за свои съвременници. Проблемът е обаче, че те бяха мои съвременници, и то твърде неприятни. Не мислете, че искам да ви втълпя, че моите спомени са по-точни, по-достоверни, по-безспорни. Не, уважаема

госпожице, аз също бих ви разказал онова, което съответства на представата ми за мен самия или на образа, който си създавам за пред другите. Разбира се, че бих премълчал всичко, което не одобрявам у себе си. И то без особени усилия. Онова, което не ми харесва у мен, дори не е нужно да го премълчавам. Отдавна съм го забравил, и то изцяло. Не обръщайте внимание на спомените на стари хора, информирайте за нещата, които виждате, които наистина се случват. И записвайте всичко, което сте видели. Не пишете това, което искат да ви внушат, нито пък онова, което редакцията ви по всяка вероятност иска от вас.

Погледна я почти тържествуващо, доволно, понеже явно бе накарал момичето, тази дребна редакционна рибка, да изгуби дар слово.

Е, сега сигурно имате нужда да пийнете нещо, а? Да ви донеса ли чаша вода?

Благодаря, не... Господин доктор Богош, това би било прекрасно начало!

Какво имате предвид? Какво начало?

За моята страница. За интервюто с вас. Започваме с това, което току-що казахте, после карате нататък.

Мислех, че съм ви стреснал.

Нали сте съгласен? Ще ми дадете интервю, нали?

Чакайте, чакайте, толкова бързо няма да ме оплетете в примките си, госпожице Ръозлер. С колко време разполагам? Докога трябва да взема решение?

Ами ако може следващата седмица да седнем заедно за няколко часа...

Добре, значи имам седем дни за размисъл върху питането ви. Звъннете ми другата седмица, тогава ще мога да ви кажа дали съм съгласен. Дали ще съм готов да обърна още веднъж старите камъни, за да видя какво има под тях.

Благодаря ви, доктор Богош. Много ви благодаря. Ще ви се обадя следващия вторник. В девет часа, удобно ли е?

Той кимна. Станаха и ѝ подаде ръка.

Но още нищо не съм ви обещал. Не бъдете прекомерно разочарована, ако ви откажа.

Сигурна съм, че ще се съгласите. А сега съм още по-сигурна, че има какво да кажете. Отсега се радвам на нашия разговор.

Още нищо не се знае, мила ми госпожице, няма нищо ясно. Едно обаче мога да ви кажа още сега. На страницата ви наистина трябва да има снимка на гимназията, съгласен съм с вас. Но не виждам защо четиримата директори трябва да застанат отпред. За подобно нещо няма да успеете да ме придумате.

Ама защо? Става въпрос тъкмо за четиримата директори, такова ще бъде в общи линии и заглавието на страницата. Защо не искате да се снимате?

Какво общо имам с този господин доктор Майер-Келер? Почти не познавам новия директор, нямаме почти никакви допирни точки. Защо тогава да се снимам с него?

Защото е новият директор. Един от вашите приемници.

Това не е достатъчно основание. Колкото до другите двама, Руцфелд и Корнелиус, тях пък ги познавам прекалено добре и тъкмо поради тази причина няма да застана редом с тях пред камерата ви. Сега разбрахте ли?

Дори за една-единствена снимка? Няма да ви отнеме повече от минута.

Не бих отделил дори секунда. Светът е достатъчно голям, за да можем всички да се лутаме из него, животът ни обаче не е чак толкова дълъг, за да можем да забравим всичко. Спомените, госпожице Ръозлер, именно спомените не го позволяват. Запомнете това. Не бива да украсявате статията си със снимката на една голяма лъжа. Вярно е, че съм имал вземане-даване с тия двама господа, с Руцфелд и Корнелиус, няма спор. Бяха директори на моята гимназия както след мен, така и преди мен, вероятно го знаете. Това обаче е единственото общо помежду ни, за което мога да се сетя. А то е твърде малко, за да се снимаме. Забравете тази снимка, никога не бихте ме склонили.

Погледна я с усмивка: Разочаровах ли ви?

Не. По-скоро обратното. Сега надеждата ми, че другата седмица няма да ми откажете, е още по-голяма. Искам да чух истината.

Истината ли? Е, няма да я научите и от мен. Ще научите само моята истина. А след няколко дни ще ви кажа дали ще разговаряме. Дотогава ще съм зает.

Да обръщате стари камъни ли?

Да. Всичко хубаво, госпожице Ръозлер.

Ще се видим ли в града, господин докторе? През уикенда?

Богош я изгледа с почуда: Моля? Къде да се виждаме?

Нали е първият уикенд на септември. Годишният панаир, голямото събитие. За пръв път ще присъствам, но вие сигурно често сте ходили на него.

Ах, да, вашият вестник пише за това вече от седмици. В такъв случай ви пожелавам приятно прекарване на панаира. Не мисля да ходя там. За млади хора е.

Спря замислено до вратата, след като изпрати момичето. Погледът му падна на огледалото до входа и той се заразглежда с присвити очи.

Господин Богош, директор на гимназията, промърмори тихо, докато изучаваше с известен скептицизъм изображението си, е, отдавна беше.

Нямаше повод да недоволства от външния си вид, за възрастта си беше строен, а фигурата му – достатъчно еластична. Едно или две кила отгоре не биха му се отразили зле, но вече почти нямаше апетит. Жълтосивите петна по страните и на слепоочията му се бяха уголемили, към бръчките около устата и очите се бяха прибавили нови. Цепки по лицето, както бе отбелязал невръстният син на съседката.

Пристъпи към вратата на балкона, за да нагледа жена си. Беше изложила лицето си на слънцето със затворени очи. Донесе ѝ от хола вълнено одеяло, за да я загърне, а междувремежно ѝ разказа защо е идвала младата репортерка.

Жива легенда, прихна той, казали на момичето, че съм жива легенда.

Че не е ли вярно, Константин? Целият град те уважаваше и това не се е променило. За малко да те направят почетен гражданин. Аз също смятам, че си легенда.

Ах, Мариане, аз пък помня съвсем други истории. Бил съм и нежелан, повече от нежелан. Това също никога няма да забравя. Имаше времена, когато хората сериозно се замисляха дали да ме поздравяват.

Ще говориш ли с младата жена? Ще ѝ дадеш ли интервюто?

Не знам. По-скоро – не. Защо да будя старите призраци? Подредили сме си живота, нали, Мариане? Нима трябва да го подлагам на риск? А да говоря с момичето и да премълча онова, което може да ни донесе неприятности – не, за такова нещо не съм готов. Тия стари истории никой вече не ще да ги знае, днес всеки е зает със себе си. Спомените пречат. Смятам да спра дотук.

Много бих се радвала да те видя на цяла страница в „Куриер“. Ще купя десет броя и ще ги разпратя на всички приятели.

На тая страница няма да съм сам, Мариане. Искат да интервюират четирима директори. И им се иска обща снимка, среща на четиримата. Трябва да застана редом с Корнелиус, Руцфелд и тоя новия директор, за да ни щракнат. Не, колкото повече разсъждавам, толкова повече съм убеден, че няма как да стане. Не искам да имам нищо общо с ония.

Ще постъпиш, както трябва, Константин.

Още ли ще седиш тук отвън?

Още малко. Докато ми е топло. Хубаво е тук, изгледът към Хавел, водата, гората, божичко, колко ни е хубаво! Знаеш ли, този път наистина се радвам, че ще ходя в санаториума. Там в планината Харц винаги е няколко градуса по-топло от тук. При нас след месец вече няма да може да се седи на балкона, тогава няма да напускам повече стаята, докато в клиниката на санаториума може и да се закусва, и да се вечеря на терасата. Е, знаеш го. Уговорката ни остава: ще дойдеш да ме вземеш, но няколко дни преди изписването ми, нали?

Разбира се. Както всяка година, Мариане.

Влезе в кабинета си, седна на стола пред писалището, завъртя се на него и впери очи в трите лавици на стена-